

Archangel 1978

De zeesleper die de loods kwam brengen was bijna even groot als onze 75 meter lange Sundsviken. Vannacht waren we in de delta van de Noordelijke Dvina aangekomen en hadden een paar uur voor anker gelegen. Het was begin oktober. De Witte Zee is dan grijs, nat, koud en echt somber, waar de Russen hun melancholiek waarschijnlijk vandaan halen.

De loods moest een stukje klimmen. We waren leeg uit Liverpool gekomen, gedeeltelijk gegleden op een zeldzaam, mooi glooiende, spiegelgladde Noordzee. Het was prachtig geweest hoe de Sundsviken wreed de onwerkelijkheid had doorsneden, een grof spoor achterlatend die in de verte weer hersteld werd door de zee en de lichte mist die erboven hing.

Onder de loods kwam een militair die de loods op het laddertje precies nadeed. Vriendelijk knikkend stapte ze achter elkaar het dek op en liepen richting de accommodatie waar onze ouwe ze verwelkomde in een heel andere verschijning die we van hem gewend waren; een uniform. Een uniform wat leek op een militair uniform van na de tweede wereldoorlog maar dan in donker blauw. Moest ik bang zijn als negentienjarige in een communistisch land voor mensen die zo vriendelijk naar je knikken? Koude oorlog was hier 's morgens in de kou van de Witte Zee bij de loodsladder.

Net voordat ik voor mijn eerste keer ging varen op deze Sundsviken had ik een winter jack gekocht met een NAVO logo op de arm, gekocht bij V&D. Dit logo had ik met een klein schaatje zitten verwijderen in de huiskamer dat mijn vader vroeg: "Waarom doe je dat?". "Misschien kom ik in communistische landen.", had ik geantwoord. Wat moest mijn pa, geboren in 1917, een angst hebben gehad toen ik voor het eerst, als eerste in de familie, was gaan varen afgelopen zomer.

Het anker werd naar boven gehaald en op die koude morgen in oktober voeren we de Noordelijke Dvina op richting Archangel om hout te laden voor South Shields in het noorden van Engeland. Op de vorige reis hadden we bijna een week voor anker gelegen vlakbij de verschillende kades waarna we bij drie verschillende kades hout hadden geladen. Vijf nachten van 2 uur ankerwacht lopen. Tussen de schepen die voor anker lagen, voer voortdurend een marine bootje de boel in de gaten te houden. Er mocht niets overboord hangen. Er konden eens burgers aan boord van de schepen klimmen om als verstekeling de USSR te verlaten. Ook was er dag in dag uit een zandzuiger aan het werk. Door de verveling tijdens het wachtlopen zijn deze beelden gegrift in m'n geheugen. En nooit vergeten de vlag van de USSR en de eigen vlag te hijsen als het 's morgens licht werd. Die ouwe zou de grootste problemen krijgen. Het had bij elkaar twee weken geduurd voordat we weer richting zee gingen.

Halverwege ging de spijker er weer in. Er lag een klein marine vaartuig vastgeroest op de rivier. Daarvandaan kwam een militair en iemand in burger aan boord. De papieren werden gecontroleerd in de salon van de kapitein. Op de terugreis zouden we hier ook stoppen, wisten we. Dan moesten wij als bemanning onder de ogen van deze mannen verschijnen. De monsterboekjes lagen op het bureau van de ouwe. Elk op onze beurt moesten we ons boekje er uit plukken en deze aan de man in burger geven. Deze controleerde de pasfoto met het gezicht wat er op moest lijken. Gegarandeerd dat het klopte.

Na de check mochten we verder varen. Stikkum had ik wat dia's vanaf het achterdek genomen. Er mocht aan de wal niet gefotografeerd worden dus deed ik dat nu.

Weer kwamen we in het gebied waar de laadkades lagen. We mochten direct aanleggen aan kade 17. Een hele lange kade waaraan ongeveer 15 schepen achter elkaar lagen. Wij kwamen aan het begin te liggen, als eerste. De draden waren nog niet vastgelegd of een soldaat kwam met een lichtblauw geverfde soort lessenaar op z'n rug aangelopen. Onder de schuine klep daarvan zouden onze monsterboekjes bewaard worden als we de wal op gingen. Toen we de gangway hadden uitgelegd werd de lessenaar ervoor gezet. De soldaat kwam er bij te staan. Elk schip had een privé soldaat voor de valreep. Hiertussen liep een (onder) officier die de leiding had. Communiceren deden ze mondeling of via licht signalen met hun padvindende zaklamp.

Als leerling stuurman op deze onder Nederlandse vlag varende coaster mocht ik de tallyman zijn. Mijn taak was om tijdens het laden van de pakketten hout de nummers die op die pakketten gestempeld waren, te noteren en te turven per nummer. Wat er ooit mee gedaan is weet ik niet maar elke morgen stond ik klaar om te turven met m'n notitie blokje. De lading kwam als Brezhnev het wilde. Dan werd er een ochtend geladen, dan kon het zomaar dat na de middag pauze er niets werd geladen. Of na de koffie 's morgens werd er geladen of voor of na de thee pauze 's middags. Er was geen pijn op te trekken. Kapitein noch stuurman werd ingelicht wanneer er geladen werd. "Blijf maar standby", zei de stuur. Het was snijdend koud als ik stond te tellen en als er niet werd geladen ging ik af en toe aan dek kijken of er activiteit was. Ik zwaaide nu en dan naar de soldaat die aan onze gangway stond maar sommige durfde alleen maar voorzichtig te knikken. Ze waren van mijn leeftijd, totaal in een andere omgeving opgegroeid. Wat wisten zij nu van mijn Haags verleden en wat wist ik van de omgeving waarin zij opgroeide. Wat hadden we kunnen praten! Absoluut verboden!

's Avonds werden we opgehaald door een bootje of bus om naar het zeemanshuis te gaan. Daar waren studenten m/v, meest vrouwelijk, die geschiedenis studeerden en een taal. Engels, Duits en heel soms, Nederlands. Studenten, geselecteerd om zeelui te amuseren en vooral om de verschillende talen in de praktijk te leren. Ik probeerde een beetje Russisch te leren zodat ik aan de haven arbeiders kon vragen wanneer er weer geladen werd. De studentes leerde mij te groeten, klok kijken en tellen maar in de praktijk bleek dat er steeds geladen werd op tijden dat het de USSR uitkwam. De waarschijnlijk door de havenarbeiders uitgesproken zin "Dat weten wij ook niet" Heb ik nooit geleerd.

Het zeemanshuis was de afleiding voor ons om de avonden door te komen. Er waren geen cafeetjes of andere uitgaansgelegenheden. Wel zijn de assistent WTK, Hans en ik een keer op een zaterdagmiddag naar de tax free shop geweest. Ergens achter in een buiten wijkje, nog voorbij een eindpunt van een gammele tram was een grote keet. Alleen zeelui mochten daar kopen. Er was van alles te koop: foto toestellen, radio's, zilveren lepeltjes, dubbelloops jachtgeweren, noem maar op. Alles Russisch fabricaat. Voor 45 harde guldens kocht ik er een gitaar van echt nog harder Russisch waaibomen hout. Ik wist toen niet dat de gitaar zeker meer dan 33 jaar zou meegaan waarvan ongeveer 25 met dezelfde stalen snaren. Hans kocht een originele bont muts. Het bont was echter

dan echt en heerlijk warm op z'n hoofd. Kon hij buiten wel hebben. Hij was de warme machine kamer gewend. Duur was het allemaal niet. Als er maar in vreemde valuta werd betaald. Heen waren we gaan lopen. Er was geen verkeer dan alleen een enkele motor fiets, met of zonder zijspan, een taxi of een politie auto en een tram. De doorgaande wegen waren geasfalteerd. Langs deze wegen waren houten trottoirs aangelegd. De zijstraten waren niet verhard. Het waren bruine modder lanen waaraan verwaarloosde, ooit kleurrijke huizen lagen. In een park werden we aangesproken of we geld wilde wisselen. "No thanks", zeiden we verbaasd. Schuchter om zich heen kijkend droop de man af. Hier en daar hingen rode vlaggen of hingen er spandoeken. Afbeeldingen van Lenin en Stalin waren rijk vertegenwoordigd. Langs de kades hingen soms ook spandoeken met Russisch en Engels tekst roepend: "Proletariërs aller landen verenigd u".

Op een plein kwamen we een supermarkt tegen. In de schappen geen kleurrijke verpakkingen. Saaie dozen en zakken van karton of papier. Geen reclames, geen uithangborden. De mensen paste er bij. Ze droegen donkere kleren en dezelfde hoeden of petten. De vrouw van een jong paar had een knal rode jas. Het stak fel af tegen de sombere eenheids omgeving. Wel waren de bomen prachtig in herfst kleuren gehuld. Het gaf op een of andere manier een thuis gevoel. De mensen liepen gewoon over straat met hun tassen vol boodschappen. Soms hadden ze in de rij moeten staan voor wat groente op een hoek van wegen. Het blikken trammetje schommelde vriendelijk over de rails van halte naar halte. Hier en daar stond een kiosk. Daar werden kranten, ansichtkaarten en speldjes verkocht.

Terug namen we een taxi. Bij een markt stond er een heel rijtje van die donker, mint groene vervoermiddelen. Voordat we een chauffeur bereid hadden om ons weg te brengen waren we al vier taxi's verder. We stapte in en wezen naar de kranen van kade 17 die aan de horizon te zien waren. Hij nam de kortste weg, niet alleen via het asfalt maar ook over modderpaden. Uiteindelijk kwamen we aan de poort van het haven terrein. Verder mocht hij niet. Dit was mijn enige, niet georganiseerde ervaring in de USSR.

Het zeemanshuis regelde het uitgaansleven. We werden gezellig opgehaald en meestal begeleid door een van de studenten. Reikhalzend stonden we klaar rond half acht 's avonds als we geen boord wacht hadden. Van deze kade 17 werden we opgehaald door een bootje die achter de Sundsviken ons oppikte. Deze voer naar een verzamelpunt waar we moesten overstappen op een busje. Deze bracht ons naar het zeemanshuis. Het zeemanshuis was een hele grote villa met diverse ruimtes. In de hal moest er eerst westers geld zoals Nederlandse guldens, Duitse marken of Engelse ponden gewisseld worden voor Roebels. Het hoofd van het zeemanshuis, een vijftig plus dame met een zwaar tot zeer zwaar opgemaakt gezicht, hield toezicht en sprak vriendelijke, strikte commando's om de boel aan te sturen aan het begin van de avond. Een van de ruimtes was een bar. Daar was onder andere bier te verkrijgen in de halve literflessen die we inmiddels ook aan boord hadden gekregen. Als de goudkleurige kroonkurk er af was moest je het snel opdrinken want het bleef schuimen. Per avond werden er 70 flessen verkocht. Daarna was het op. Vertier was te vinden met poolen, dansen, film kijken, tafeltennissen of in een bibliotheekzaal muziek draaien of lezen. Er stond in de bibliotheekzaal een vleugel waar geen hond op speelde. Daar waren wel LP's te vinden maar deze waren behoorlijk out of date. Abba, Elton John, Pink Floyd van jaren geleden. Kale hoezen zonder foto's met alleen tekst op het label van de plaat zelf, in Russische letters. Je had altijd een studente nodig om muziek uit te kiezen. In deze zaal was ook literatuur te vinden; boeken, folders, samengestelde referaten van Lenin en Stalin. Alles gegroepeerd op taal en gratis mee te nemen. Ik had al een stapeltje waar ik later de geschiedenis leraar van de Mavo waar ik op had gezeten, een groot plezier mee heb gedaan.

In de film/dans zaal werd er wel eens gespeeld door een bandje. Echte elektrische gitaren maar de versterkers waren allemaal dezelfde. Merkloos, zelfde afmetingen, knoppen, kleur en onderaardse brom geluiden. Voor de basgitaar en de andere gitaren dezelfde versterkers. Er mocht dan ook gedanst worden met de studentes. Werd doorgaans als erg prettig ervaren...

Een ander zaaltje had tafeltennis tafels. Aan de muur posters van de in 1980 te houden Olympische Spelen in Moskou.

In de hal kon je poolen. Een fout die de Hans en ik de allereerste avond in het zeemanshuis maakte. Poolen leren van een mannelijke student. Het heette Alex. De hele avond had hij ons bezig weten te houden. Andere zeelui zaten te praten in een van die zithoekjes met de soms mooie studentes in dezelfde hal en wij waren tot uit den treuren aan het poolen. Bij de bezoeken na die avond hebben wij hem altijd weten te omzeilen. De een na laatste avond deze reis had hij mij nog wel gevraagd of ik USSRS speldjes met een bandje van Pink Floyd wilde ruilen. Ik had hem verteld dat ik dat bandje had gekocht in Liverpool. Ik heb toen op de laatste avond een bandje gegeven met wat muziek van o.a. Abba die de Hans wel af wilde staan. Ik wilde toch ook niet met lege handen aan komen. De speldjes heb ik wel gekregen. Het bandje zal hem wel tegengevallen zijn. Alles bij elkaar kon het heel gezellig zijn. Je praatte ook eens met andere zeelui uit verschillende landen en we hadden zinloze discussies met de Russen. Ze waren er van overtuigd dat ze een democratie hadden. Ze gaven er een totaal andere betekenis aan. Ook aan vrijheid van pers. De westerse pers was niet vrij. Dat waren leugenaars. Er vluchten juist mensen van west naar oost. Op de vraag waarom er soldaten voor onze schepen stonden, waarom de voor anker liggende schepen bewaakt werden door een patrouille boot en waarom we zo gecontroleerd werden bij aankomst en vertrek antwoordde ze glashard dat er westerse mensen wilde vluchten naar de USSR. Een Noorse zeeman had eens foto's uit een krant van vluchtende mensen bij de Berlijnse muur meegenomen. Leugens van de westerse pers. Ze wisten wel beter want als je ze een nog volle weggooi aansteker gaf waren ze als een kind zo blij. Dat soort kleine dingen waren niet te verkrijgen in de vrije USSR. Als ik in het ruim een shaggie opstak met m'n aansteker werd het werk neergelegd door de havenarbeiders en wilde een vuurtje van me om hun eigen sigaret met die hele lange filters aan te steken.

Elke avond werd beëindigd met een oproep om naar de bus te gaan. Er was altijd een politieman in burger, die zich ook zo bekend maakte. Hij hield toezicht. Er was immers ook altijd alcohol in het spel. Er mocht bij het busje afscheid genomen worden, uiteraard meestal alleen van de vrouwelijk studentes. Niet te ver van de bus gaan staan want je werd teruggestuurd door mannen die uit de bosjes leken te komen.

Op de eerste avond deze reis waren we uit de bus overgestapt op het bootje wat ons weer naar kade 17 zou brengen. Het bootje had ongeveer 40 zeelui af te leveren op verschillende kades. Het was een soort bootje die als openbaar vervoer middel rond Archangel gebruikt werd. Het was deze avond erg gezellig aan boord. Een grote, hoog blonde zeeman had een fles echte Russische champagne gekocht in het zeemanshuis die na openen van mond tot mond ging. Kade 17 kwam in zicht. We voeren voorbij de Sundsviken. We dachten dat we ergens in het midden van de kade af zouden kunnen stappen. Maar het bootje voer voorbij alle schepen en legde met de neus aan achter het laatste schip. Ze zou straks wel terug varen, dachten we en bleven zitten. Alleen onze Portugese kok stapte af. "Ik ga er wel af", zei hij in zijn Engels. Wij van de Sundsviken, Hans, Jimmy (een Filipijn, een van de matrozen) en de Kaapverdische tweede stuurman bleven achter toen het bootje verder voer. Een Duitser, die een paar schepen voor de Sundsviken lag was ook niet afgestapt en ook een Noor bleef lekker zitten. Het bootje voer verder en verder de rivier af. Af en toe liet ze een aantal zeelui afstappen. Er was een man die tussen de zeelui zat, die wat onrustig werd. Ineens was hij er niet meer. We konden ons niet echt druk maken. Het bootje zou toch wel eens terug gaan. We ontspande ons en genoten van het gratis bootreisje. Maar er was helaas niets te zien want het was aarde donker. Ook sneeuwde het af en toe. Natte, dikke vlokken.

Er was geen toilet aan boord, tenminste niet bekend bij ons. In het donker ging ik naar buiten en deed m'n plasje in het vieze water van de Dvina vanaf het achterdek. Ik wilde weer teruggaan maar de deur van het stuurhutje ging open. Een Rus wenkte me te komen. Zo stond ik ineens in het commando centrum van dit Russisch openbaar vervoer middel. Een andere man stond te sturen. Hij was een stuk kleiner en ouder. Druk begonnen ze tegen me te praten. Ondanks de paar Russische woorden die ik had geleerd begreep ik er helemaal niets van. Er zat geen enkel woord Engels of Duits bij. Ze leken me een beetje in paniek en probeerde dat op mij over te brengen. Ze wezen terug en dan weer naar voren soms met een boog om aan te duiden dat ze nog veel verder gingen. "Ze zullen toch niet naar Moermansk gaan?", dacht ik. Nee dat kon toch niet. Ik bedacht me dat ze

cijfers wel zouden begrijpen. Ik pakte m'n pakje zware Van Nelle uit m'n zak en gebaarde of ze iets hadden om mee te schrijven. Ze gaven me een soort BIC pen. Ongetwijfeld schreef iedere Rus hiermee. In grote cijfers schreef ik "17" op de witte binnenkant van het pakje shag. De reactie was er een van nog meer drukte. Onderling begonnen ze nu ook heel druk te praten. "We hadden af moeten stappen waar de kok was afgestapt. Aan het eind van kade 17", realiseerde ik me. Ik knikte dat ik het nu begreep en probeerde een manier te bedenken om hun te vragen wanneer ze zouden terugvaren als ze ons überhaupt nog wilde terugbrengen. Achter me zag ik een scheepsklokje aan de wand hangen. Ik wees naar het uurwerk. De man die me binnen had geroepen wees half twee aan. Het was nu bijna twaalf uur. De tijd dat je aan boord moest zijn van de Russische autoriteiten, had ik begrepen. Dan was er inderdaad een probleem. Niet dat ik me druk maakte. Ik was net 19. Wat zou ik me druk maken? Aan Siberië dacht ik nu echt niet. Voor de gezelligheid bleef ik nog even hangen. De mannen werden wat rustiger. Weer probeerde ik een gesprek met wat Engelse of Duitse woorden en menselijke gebaren. Ik probeerde te vertellen dat ik ook wel eens stuurde op mijn boot. Maar dat werd uitgelegd dat ik vroeg of ik mocht sturen. Hevig schudde ze 'nee' met hun Russische hoofden. "Laat ook maar", dacht ik en met een gebaar dat ik m'n collega's beneden zou inlichten stapte ik aan dek en ging naar de passagiers ruimte. De onbekende man was nog steeds niet terug. Dat was de man die alles in de gaten had gehouden en die de twee mannen in het stuurhuis kennelijk had ingelicht.

"Waar zat je?", vroeg Hans. Ik vertelde mijn verhaal. Zijn reactie was dat hij op een bank het zichzelf makkelijk maakte en probeerde te slapen. De tweede stuurman en Jimmy vonden het wat minder leuk en waren bang voor de gevolgen. Ook de Duitser en de Noor vertelde ik het verhaal. Ze vonden het ook wel goed. We konden nu verder toch niets meer doen als wachten. We voeren nog langs verre hout laadkades waar de laatste zeelui afstapte. Een paar zwarte zeelui werden als laatste afgezet. Ze waren zo zwart dat ze een blauwe gloed hadden over hun huid. Een vreemd contrast in deze kille omgeving. Een zoeklicht van de soldaten lichte het bootje bij tijdens het aanleggen. Beelden zoals je als klein jongetje voorstelde bij het lezen van verhalen uit de tweede wereldoorlog. Toen keerde het bootje. We zuchtte wel even. Toch geen Moermansk. Tijdens de terugreis bezocht ik weer het stuurhuisje. De jongere man stond nu te sturen. Ik deelde m'n pakje zware shag wat ze dankbaar probeerde. We praten wat in gebaren en hadden een soort gezamenlijk Glasnost gevoel.

Uiteindelijk waren we om een uur 's nachts bij kade 17. Ze lieten ons weer aan het eind van de kade afstappen. Verblind door het zoeklicht van de soldaten die ook nog eens irritant heen en weer bewoog, stapte we af. Ik zwaaide nog naar de mannen in het stuurhuis. Zij stonden met de soldaten heen en weer te schreeuwen en te gebaren. Het was weer gaan sneeuwen. Grote, vette vlokken werden door de lichtbundel gejaagd. De kade was al wit. Onze manke tweede stuurman werd ondersteund door Jimmy. Heel het eind van ongeveer 15 scheepslengtes moesten we nog overleven. Glijdend en glibberend op onze niet hiervoor berekende schoenen gingen we richting de Sundsviken. De Noor kwam als eerste bij zijn soldaat. Hij mocht niet aan boord. Daarna de Duitser. Hij mocht ook niet aan boord. Er werd druk tussen de soldaten onderling geknippert. Eindelijk kwamen we bij onze Sundsviken die hoog, nog ongeladen, uitstak boven de kade. Aan boord was alles rustig. Geen ouwe die ongerust op ons zat te wachten. Ik verwachtte dat onze soldaat zich al stond te verlekken op onze late komst. Eindelijk eens een verzetje. En die Hollanders zouden regelrecht naar Siberië gaan. Maar toen we onze walpas gaven pakte hij het monsterboekje uit de lessenaar, vergeleek de pasfoto met ons gezicht en met een heleboel waarschuwingen in het Russisch mochten Hans en ik aan boord. Tot onze grote verbazing. We keken de kade af en zagen dat de Duitser ook aan boord ging. Verderop kwam de tweede stuurman met Jimmy aangewaggeld. Volgens mij overdreef hij met z'n manke poot. Wie weet had het geholpen.

De volgende morgen om half acht werd ik, zoals elke morgen, ongenadig wreed gewekt met: "Corre!. Wakker worden!". De Portugese manier van wekken door onze ervaren, goede kok. In onze messroom, de messroom van matrozen, assistent WTK en leerling stuurman, kwam de ouwe een preek houden. Hij had kennelijk al bezoek gehad van de autoriteiten in aller vroegte.

Waarschijnlijk had hij nog niet eens z'n uniform aan gehad. De preek was voornamelijk tegen mij gericht. Ik als potentiële stuurman moest toch beter weten. Het had allemaal gevolgen kunnen hebben voor het schip en bemanning en bla, bla bla.... Laat het nooit meer gebeuren zo laat aan boord te komen anders mocht ik niet meer van boord. Ik sidderde als een bang, kortharig hondje in een hoekje. Verder at ik m'n boterhammen op en dronk mijn koffie. Ik was weer klaar om de lading te tellen. Het waren leerzame momenten.

Verder dacht ik alleen maar aan de mooie, verlegen Lena Savina uit het zeemanshuis waar ik wel eens mee had gedanst. Maar alleen op avonden dat Jimmy boordwacht had. Want dan moest ik van hem op haar letten. Later heeft Jimmy haar eens een ansichtkaart gestuurd. Dat mocht alleen per adres van het zeemanshuis.

Bijna twee weken hebben we aan kade 17 gelegen. Na 10 dagen was het ruim vol. De luiken gingen dicht en we maakte ze zeevast inclusief knevels. Daarna werd het hout in de gangboorden en op de luiken geladen. We hadden al houten staanders aan de boorden van de Sundsviken opgezet met geluste kabels onderaan het dek vast gemaakt en bovenin de staanders vastgemaakte met een touwtje aan de water zijde. Er mocht niets overboord hangen. Met permissie mochten de kabels aan de kade kant op de kade liggen. Als de deklast geladen was werden deze lussen op de deklast van de beide boorden bij elkaar getrokken met een spanschroef om de deklading vast te trekken. Voordat dit gebeurde werden er persennings (dekzeilen) met planken bedekt op de deklast gelegd. Het was een behoorlijk arbeidsintensief karwei waarbij de hele bemanning werd ingeschakeld op de kok na. Al tijdens het laden begonnen we hiermee. De manke tweede stuurman was ook druk bezig toen hij werd aangetikt door een hijs. Hij stond net aan de waterzijde en kon z'n evenwicht niet meer houden. Zo zag je hem nog waggelen en ineens was hij weg. Met een grote plons verdween hij een 5 meter lager in het vieze water van de Dvina. Het water was altijd zo lekker bruin, gedecoreerd met schuimbaantjes en nu lag hij er met deze kou in te spartelen onder de felle deklampen van de Sundsviken en de kraan. In 'no time' hadden de Indonesische matrozen de loodsladder gehaald. Een van hun was naar beneden geklommen om te proberen de stuur een hand te geven. Er werd hem een reddingsboei toegeworpen. Hij had wat houvast aan 'Sundsviken, Heerenveen' om zo in z'n zware houtje, touwtje winterjas te blijven drijven. De loodsladder werd uitgerold maar er was nergens iets om de uiteinden van de loodsladder zo snel aan vast te knopen. Zonder dat er iets werd gezegd begrepen we dat we met zes man de uiteinden gewoon vast moesten houden. Zo werd er met twaalf handen de loodsladder op z'n plaatst gehouden. De ladder rolde uit tot aan het water en de tweede kon naar boven klauteren. Zeik en zeik nat kwam hij naar boven. Het leek wel of hij smolt. Druppels smerig Dvina water rolde uit zijn zwarte kroeshaar als glinsterende diamantjes. Toen ik in de officieren messroom kwam zat hij daar in z'n onderbroekje, met een deken om zich heen, bij te komen. Hij had van de kok water met heel veel zout gekregen om hem te laten overgeven. Heel wat vervuild Dvina water was er uit gekomen. Nu zwetend zat hij het avontuur te herhalen in zijn Kabo engels.

Een paar uur later gingen we varen. Het zou een bewogen reis worden naar South Shields.

Cor Vonk, 14 september 2012